

ویژگی های روانسنجی فرم کوتاه سیاهه ویژگی‌های شخصیت APA 2013

بهناز عبایی ۱، نسرين باقري 2، مهرداد ثابت 3

چکیده فارسی

پژوهش حاضر با هدف بررسی ویژگی های روانسنجی فرم کوتاه سیاهه ویژگی‌های شخصیت APA 2013 در نمونه ای از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن انجام شد. روش پژوهش کاربردی حاضر توصیفی و همبستگی بود. نمونه این پژوهش شامل 300 نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی رودهن بودند که به صورت دردسترس انتخاب شدند. داده های پژوهش با استفاده از مقیاس 60 سوالی نئو و فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 گردآوری شد و پس از غربالگری ابتدایی 280 پرسشنامه برای تحلیل نهایی باقی ماند. یافته های تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی حکایت از وجود 5 عامل و 24 سوال مناسب داشت که حاکی از روایی سازه ابزار داشت. همچنین همبستگی های معنادار بین مولفه های نئو و ویژگی های شخصیت نشان از روایی همزمان ابزار داشت. همچنین مقادیر شاخص آلفای کرونباخ و لامبدا²ی گاتمن حکایت از پایایی مناسب ابزار داشت. به این ترتیب می توان گفت فرم کوتاه سیاهه ویژگی‌های شخصیت APA 2013 دارای ویژگی های روانسنجی مناسبی در پژوهش حاضر بود. نتایج این پژوهش میتواند به کاربرست این ابزار در محیط های کلینیکال و سابکلینیکال منجر شود.

کلمات کلیدی: ویژگی روانسنجی، ویژگی‌های شخصیت، پایایی، روایی

-
1. کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، ایران، (نویسنده برگرفته از پایان نامه)
  2. استادیار گروه روان شناسی: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران، (نویسنده مسئول Bagheri.riau.ac.ir)
  3. استادیار گروه روان شناسی: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران.

صاحب نظران حوزه شخصیت و روانشناسی از شخصیت تعریف های گوناگونی ارائه داده اند. در همین راستا، از جمله نظریه هایی که در روانشناسی شخصیت جایگاه ویژه ای دارد. نظریه صفات است. فرض اساسی دیدگاه صفات این است که انسان دارای آمادگی های گسترده ای است که صفات نام دارد. به طریق خاصی به محرک ها پاسخ می دهد. به عبارت دیگر، انسان را می توان از نظر احتمال رفتار، احساسات و تفکر آنها به طریقی خاص توصیف کرد (اتکینسون و همکاران، 1382). یکی از مسائل بنیادین روانشناسی، کشف ساختار خصوصیات شخصیت انسان ها بوده است (افروز و هومن، 1380؛ افروز و کامکاری، 1387) این موضوع مهم به وسیله ابزارها و پرسشنامه های شخصیتی مورد سنجش قرار می گیرد و از جمله معیارهای ارزشیابی، طبقه بندی های شخصیت و تعمیم پذیری آن ها در بین زبان ها و فرهنگ های مختلف است. بنابراین شناسایی تفاوت های میان فرهنگی می تواند بینش مهمی از سبب شناسی تکامل شخصیت فردی فراهم کند (بهرامی، 1387).

تلاش برای یافتن ابعاد وسیع اساسی شخصیت، عامل انگیزشی بسیاری از پژوهشگران حوزه روانشناسی بوده است. در طی سال های متمادی گروه های مختلف پژوهش گران روانشناسی تحت لوای پارادایم های گوناگون تلاش هایی برای شناسایی و دسته بندی ویژگی های شخصیتی داشته اند (نقدی و همکاران، 1396). طبق گفته آلپورت، شخصیت، سازمان متحرک (زنده) دستگاه بدنی و روانی فرد است که چگونگی سازگاری اختصاصی آن فرد را با محیط تعیین می کند (شولتز، 2002). با توجه به این تعریف، شخصیت می تواند سازگار یا ناسازگارانه باشد و تشخیص و فاصله گذاری بین شخصیت سازگار (سالیم) و ناسازگار (دارای اختلال) در یک فرد کار دشواری است؛ ناسازگاری مربوط به زمانی است که فرد قادر نباشد تفکر و رفتار خود را با محیط و تغییراتش، تطبیق دهد (فیروزبخت، 1393). براساس تعریف راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM)، اختلال شخصیت عبارت است از "الگوی پایداری از تجارب ذهنی و رفتاری که با ملاک های فرهنگی منطبق نیست، انعطاف ناپذیر و فراگیر است و از نوجوانی و اوایل جوانی شروع می شود، در طول زمان ثابت مانده، موجب ناخشنودی فرد و مختل شدن کارکردهای وی می شود" (انجمن روانشناسی آمریکا، 2013). اختلال شخصیت اختلالی شایع و مزمن است و میزان شیوع آن در جمعیت عمومی 10 تا 20 درصد تخمین زده شده و نشانه های آن طی چند دهه تظاهر می یابد و تا مدت ها ادامه می یابد و فعالیت های موثر مداخله ای موثر کمی برای آنها وجود دارد.

در صورت بندی جدید (DSM-5)، ارزیابی اختلالات شخصیت به صورت ابعادی ارائه شده است که در آن اختلالات شخصیت با تخریب در کارکرد شخصیت و صفات شخصیتی بیمارگون مشخص می شوند. مطابق مدل جایگزین، اختلالات شخصیت باید دو ملاک ایجاد خلل در کارکردهای فردی و ابعاد و صفات شخصیتی پاتولوژیک، را نیز دارا باشند. همچنین این مدل می تواند علاوه بر بیان ابعاد و صفات شخصیتی مرتبط با اختلالات شخصیت، رگه های پاتولوژیک اختلالات شخصیت را نیز شناسایی کند. از تغییرات مهم DSM-5، تقلیل تعداد اختلالات شخصیت از 10 مورد به 6 مورد است. در ویرایش جدید DSM، یک پرسشنامه خودسنجی با رویکرد ابعادی به نام PID-5 برای پژوهش های بیشتر در حیطه ی آسیب شناسی شخصیت، طراحی و معرفی شده است. این پرسشنامه، بر خلاف دیگر پرسشنامه های شخصیتی، بر رویکرد ابعادی مبتنی است. طبق پژوهش های صورت گرفته از سال 2013، PID-5 یکی از بهترین ابزارهایی است که با الگوی پنج عامل بزرگ شخصیت (FFM) همبسته است. سایر ابزارهایی که با FFM همبسته هستند به اندازه ی PID-5 اختلالات شخصیت را نمی توانند بسنجند. همچنین یافته ها نشان می دهند، PID-5 همبستگی بالایی با پرسشنامه NEO دارد (علوی و همکاران، 1395). در طراحی PID-5، ابتدا 37 صفت رایج شخصیتی انتخاب گردید. پس از انجام تحلیل عاملی بر روی صفات، 25 صفت در پنج حوزه عمده شناسایی شدند که عبارتند از عاطفه منفی، گسستگی، ستیزه گری، مهار گسیختگی و روان پریش گرای. PID-5

شامل دو فرم بلند 220 سؤالی و کوتاه 25 سؤالی است که با مقیاس چهاردرجه‌ای لیکرت از صفر (بسیار غلط) تا 3 (بسیار درست) نمره گذاری می‌شود و برخی از سوالات نمره‌گذاری معکوس دارند (علوی و همکاران، 1395). تیم² و همکاران (2016) طی پژوهشی با عنوان فرم کوتاه سیاهه شخصیت DSM-5 دریافتند فرم کوتاه PID-5 نمره خوبی در پایایی و روایی سازه نشان می‌دهد و با صفات FFM و باورهای شخصیت بیمارگونه ارتباط منطقی دارد.

PID-5 در پژوهش‌های منتشر شده تا به امروز از ویژگی‌های روان‌سنجی قابل قبولی برخوردار بوده است. ساختار سلسله‌مراتبی PID-5 به خوبی با مدل‌های موجود شخصیت و آسیب‌های روانپزشکی همخوانی داشته، و این همخوانی شواهدی برای اعتبار ساختاری این ابزار ارائه می‌دهد (رایت و همکاران، 2012). علاوه بر این، صفات PID-5 با صفات مدل‌های برجسته شخصیت مرتبط شده‌اند و روایی همگرایی و قدرت تمایز نمرات مقیاس را نشان می‌دهد (اشتون و همکاران، 2012؛ رایت، پینکوس و همکاران، 2012). در نهایت، و شاید مهم‌ترین ویژگی این ابزار از دیدگاه بالینی این باشد که، مقیاس PID-5 میزان قابل توجهی از واریانس را در شدت اختلال شخصیت DSM-IV نشان داده و با اختلالات شخصیت-DSM-IV مرتبط دانسته شده همان طور که بر اساس آنها طراحی گردیده است (هوپ وود و همکاران، 2012).

در پژوهش کوئیلی³ و همکاران (2013) با عنوان ویژگی‌های روانسنجی سیاهه شخصیت DSM-5 و با نمونه‌ای به حجم 201 بیمار روانپزشکی، همسانی درونی PID-5 قابل قبولی گزارش شد (به نقل از عبدی، 1392).

طبق نظر روانشناسان اختلالات مرتبط با شخصیت جزء پیچیده‌ترین و جالب توجه‌ترین اختلالات روانی هستند (انجمن روانشناسی آمریکا، 2013). اختلالات شخصیت در کنار مسائل عدیده‌ای که برای خود فرد به وجود می‌آورد برای اطرافیان وی نیز رنجش زیاد و هزینه‌های گزافی به دنبال دارد. ازین رو تشخیص این اختلالات امری مبرم و ضروری به نظر می‌رسد. پیچیدگی زیاد اختلالات شخصیت تشخیص‌گذاری آن را نیز بسیار دشوار نموده است. در میان روش‌های مختلف تشخیصی استفاده از ابزارهای استاندارد موجود شاید به عنوان ساده‌ترین و دردسترس‌ترین، و نه مطمئن‌ترین، راه باشد. در میان ابزارهای سنجش این دست از اختلال ابزاری که توسط انجمن روانشناسی آمریکا ارائه شده است شاید بیشترین تایید را در میان صاحبان امر را دارا باشد. با توجه وجود پیشینه پژوهشی داخلی اندک، ضرورت توجه به توسعه ابزارهایی برای سنجش ویژگی‌های پاتولوژیک شخصیت را روشن می‌سازد ولی آنچه بر اهمیت این پژوهش می‌افزاید اعتبار این ابزار است. به جرات می‌توان گفت ابزارهایی که توسط APA و در ذیل هر بخش از DSM-5 ارائه شده است، از محدود ابزارهای موجود در این حیطه می‌باشد که با رعایت تمامی اصول آزمون‌سازی ساخته شده است. از دیگر سو بر طبق پنجمین راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانشناسی اختلالات شخصیت از مقاوم‌ترین اختلالات به درمان هستند که در اوایل جوانی شروع می‌شوند. بدین ترتیب وجود ابزاری مناسب برای افراد جوان که تبلور آن دانشجویان می‌باشند ضرورت دارد. چرا که تشخیص زود هنگام ویژگی‌های پاتولوژیک پیش‌آگاهی بسیار خوبی برای درمان تقریباً تمامی اختلالات شخصیت محسوب می‌شود. فرم کوتاه این آزمون نیز به همین ترتیب از پشتوانه‌ی تجربی بسیار غنی برخوردار شده است. به این ترتیب اهمیت و ضرورت توسعه‌ی این ابزار در نمونه‌ای از دانشجویان ایرانی توجیه می‌شود.

نظر به اینکه ابزار PID-5 ابزار بسیار جدید و پرکاربرد در سایر کشورها است و به زبان‌های زیادی ترجمه شده است و از طرفی، تاکنون تنها یک بار و آن هم در جامعه بیماران روانپزشکی تهران (نمونه 103 نفر) این ابزار اجرا شده، می‌توان حدس زد ویژگی‌های روانسنجی از حمایت پژوهشی کمتری برخوردارند و نگارنده قصد دارد برای اعتبار بخشیدن به نتایج قبلی از

² Timm

³ Quilty

طریق بررسی ویژگی‌های روانسنجی، سیاهه شخصیت DSM-5 را در جامعه دانشگاهی شهر تهران اجرا کند. از دیگر سو با توجه به شیوع نسبتاً بالای اختلالات شخصیت و یا به عبارت دیگر ویژگی‌های شخصیت نابهنجار (10 تا 20٪)، وجود ابزاری متقن در این حیطه برای غربال‌های اولیه بسیار ضروری می‌نماید. بنابراین سوال اصلی پژوهش حاضر این است که "ویژگی‌های روانسنجی سیاهه ویژگی‌های شخصیت APA 2013 در نمونه‌ای از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن چگونه است؟"

روش

پژوهش حاضر از منظر هدف در دسته‌ی پژوهش‌های توسعه‌ای قرار می‌گیرد. همچنین این پژوهش از منظر استراتژی گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها در دسته‌ی پژوهش‌های کمی مدل توصیفی-همبستگی قرار می‌گیرد. جامعه آماری این مطالعه، کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه آزاد واحد رودهن در سال تحصیلی 95-96 بودند. از آنجایی که در تحلیل عاملی اکتشافی نمونه‌های بیشتر از 200 مناسب ذکر شده است (گیلفورد، 1967). نمونه پژوهش شامل 300 نفر از این دانشجویان بود. چرا که برای انجام پژوهش‌های روانسنجی معمولاً به ازای هر سوال یا گویه 10 نفر نمونه را مناسب می‌دانند (گال و بورگ، 1996) فلذا با در نظر گرفتن 25 سوال و احتمال افت نمونه حجم نمونه 300 در نظر گرفته شد. افراد نمونه به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. با این وجود سعی محقق بر آن بود که از تمامی زیر گروه‌های جامعه (دانشکده و رشته‌ها و رنج سنی و جنسیت مختلف) افرادی در نمونه حضور داشته باشند تا نمونه بیشتر معرف جامعه باشد.

ابزار پژوهش

1. فرم کوتاه پرسشنامه شخصیت ویراست پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (PID-5)

نسخه کوتاه این ابزار در سال 2012 توسط گروه‌گر و همکاران طراحی شده است. این پرسشنامه با 25 سوال، پنج خرده مقیاس عاطفه منفی، گسستگی، ستیزه‌گری، مهارگسیختگی و روان‌پریش‌گرایی را مورد سنجش قرار می‌دهد. هر سوال روی یک مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت رتبه‌بندی می‌شود. در پژوهش‌های انجام شده با موضوع بررسی ویژگی‌های روانسنجی، پایایی کل 0/86 و همسانی درونی عامل‌ها بین 0/76 تا 0/89 گزارش شده است. ضریب آلفا نیز 0/73 است. مطالعه ایدان جیرایت، همگرایی بالایی را گزارش می‌دهد (علوی و همکاران، 1395).

فرم کوتاه (60 سوالی) مقیاس تجدید نظر شده نو

پرسشنامه NEO یکی از جدیدترین پرسشنامه‌های مربوط به ارزیابی ساخت شخصیت بر اساس دیدگاه تحلیل عاملی است. این آزمون به لحاظ انعکاس 5 عامل اصلی امروزه به عنوان یک مدل فراگیر بر اساس تحلیل عوامل محسوب می‌شود و گستردگی کاربرد آن در ارزیابی شخصیت افراد سالم و نیز در امور بالینی می‌تواند یکی از مناسب‌ترین ابزار ارزیابی شخصیت باشد. این آزمون به دلیل بررسی‌های گوناگون در گروه‌های سنی و در فرهنگ‌های مختلف روی آن صورت گرفته است می‌تواند یکی از جامع‌ترین آزمون‌ها در زمینه ارزیابی شخصیت باشد این آزمون موضوع تحقیقات طی 15 سال گذشته بر روی نمونه‌های بالینی و بزرگسالان سالم بوده است. از این رو سودمندی آن هم در جریان‌ات بالینی و هم در جریان‌ات تحقیقی ارزیابی شده است. پرسشنامه شخصیتی NEOPI-R جانشین تست NEO است که در سال 1985 توسط مک کری و کاستا تهیه شده بود. این پرسشنامه 5 عامل اصلی شخصیت و 6 خصوصیت در هر عامل یا به عبارتی 30 خصوصیت را اندازه می‌گیرد. این پرسشنامه فرم کوتاهی نیز به نام (NEO-FFI) نیز دارد که یک پرسشنامه 60 سوالی است و برای ارزیابی 5 عامل اصلی شخصیت به کار می‌رود اگر وقت اجرای تست خیلی محدود باشد و اطلاعات کلی از شخصیت کافی باشد از این

پرسشنامه استفاده می شود. از سوی دیگر اجرای این آزمون از نظر هزینه و زمان مقرون به صرفه است. مقیاس های آن از اعتبار بالایی برخوردارند و همبستگی بین مقیاس ها زیاد است و از همه مهمتر این آزمون بر خلاف سایر آزمون های شخصیتی، انتقادات کمتری بر آن وارد شده است (گروسی فرشی، 1385). در هنجاریابی آزمون NEO که توسط گروسی فرشی (1385) روی نمونه ای با حجم 2000 نفر از بین دانشجویان دانشگاه های تبریز، شیراز و دانشگاه های علوم پزشکی این دو شهر صورت گرفت ضریب همبستگی 5 بعد اصلی را بین 0/56 تا 0/87 گزارش کرده است. ضرایب آلفای کرونباخ در هر یک از عوامل اصلی روان آزردهایی خویی، برون گرایی، باز بودن، ساز گاری و با وجدانی به ترتیب 0/86، 0/73، 0/56، 0/68 و 0/87 به دست آمد. جهت بررسی اعتبار محتوایی این آزمون از همبستگی بین دو فرم گزارش شخصی (S) و فرم ارزیابی مشاهده گر (R)، استفاده شد، که حداکثر همبستگی به میزان 0/66 در عامل برون گرایی و حداقل آن به میزان 0/45 در عامل سازگاری بود. (گروسی فرشی، 1385).

روش اجرا و تجزیه و تحلیل

به منظور اجرای پژوهش ابتدا ابزار مورد نظر تهیه و سپس با نظر استاد راهنما و یک نفر متخصص زبان انگلیسی به روش ترجمه- و باز ترجمه به فارسی برگردان شد. پس از بررسی نهایی کیفیت ترجمه و رفع ایرادات، این ابزار به همراه دیگر ابزار پژوهش در حوزه ی جغرافیایی پژوهش اجرا شد و در نهایت داده های گردآوری و تجزیه و تحلیل شد تا ویژگی های آزمون مشخص شود. پس از سرند کردن، داده ها در 2 بخش توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شد. در بخش توصیفی با استفاده از شاخص های میانگین و انحراف استاندارد و نیز جداول فراوانی و نمودارها به بررسی ویژگی های جمعیت شناختی نمونه و نیز وضعیت کلی نمونه ی مورد نظر در متغیرهای اصلی پژوهش پرداختیم و در بخش استنباطی به دنبال پاسخ گویی به سوال های پژوهش بودیم. در نتیجه با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ و لاندای 2 گاتمن به بررسی پایایی همسانی درونی، همچنین تحلیل عاملی اکتشافی برای بررسی روایی سازه و نیز ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون برای بررسی روایی همزمان ابزار به کار برده شدند. در پایان نیز جداول نرم نمرات استاندارد شده رسم شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار های SPSS-24، FACTOR انجام شد.

یافته ها

در پژوهش حاضر حجم نمونه 300 نفر در نظر گرفته شده بود. پس از جمع آوری ابزار پژوهش و با توجه به دستورالعمل آنها، داده های مربوط به 20 نفر از اعضا به دلیل ناقص بودن از تحلیل خارج شد. بدین ترتیب در نهایت 280 نفر در تحلیل باقی ماندند. در ادامه داده های توصیفی ارائه می شود. 180 نفر از اعضای نمونه دختر و 100 نفر آنها پسر بوده اند و همچنین 74.3 درصد از اعضای نمونه مجرد بوده اند و 25.7 درصد از آنها متاهل بودند. به منظور بررسی روایی ابزار از تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی استفاده شد. برای اجرای تحلیل عاملی اکتشافی ابتدا مفروضه های این آزمون بررسی شد. از آنجا که مقدار $OMK = 0/730$ بود داده های حاصل از نمونه پژوهش کفایت لازم را برای اجرای EFA داشت. همچنین با توجه به نتایج، آزمون کرویت بارتللت ($\chi^2 = 1650/283$ و $ig=0/001$) معنادار بود که نشان می دهد ماتریس همبستگی داده ها در جامعه صفر نیست، بنابراین عمل عامل یابی قابل توجیه است. به منظور تصمیم گیری در مورد تعداد عامل های استخراجی از روش تحلیل موازی استفاده شد. یافته ها در جدول 1 گزارش شده است.

جدول 1. نتایج تحلیل موازی برای مشخص کردن تعداد عامل های استخراجی

سؤال	درصد واریانس داده های واقعی	میانگین درصد واریانس داده های تصادفی	صدک 95 ارزش ویژه ی داده های تصادفی
1	**22.4	8.2	9
2	**11.3	7.6	8.2
3	**8.5	7.2	7.7
4	**7	6.8	7.2
5	*6.9	6.5	76.

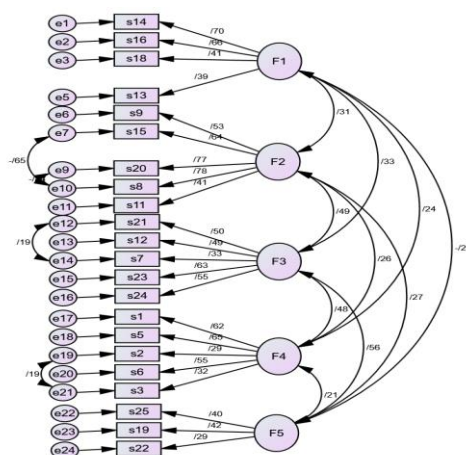
بر اساس جدول 1 نتیجه ی تحلیل موازی داده ها نشان می دهد که مناسبترین تعداد عامل برای استخراج 5 عامل می باشد. این 5 عامل بر روی هم حدود 47 درصد از واریانس کل متغیر را نشان میدهد. جدول 2 ماتریس الگوی 5 عاملی ابزار را نشان می دهد.

جدول 2: ماتریس شاخص های عاملی بعد از چرخش واریمکس فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013

سؤال	کناره گیری	تاثیر منفی	بیماری روانی	عدم جلوگیری از بروز احساسات	خصومت
14	.688				
16	.683				
18	.579				
4	.446				
13	.389				
9		.776			
15		.695			
10		.554			
20		.545			
8		.510			
11		.431			
21			.715		
12			.632		
7			.548		
23			.539		
24			.367		
17					
1				.739	
5				.727	
2				.503	

	.462				6
	.448				3
.700					25
.490					19
.454					22

سوال 17 از آنجا که بر روی هیچ کدام از عامل ها بار عاملی قابل قبول (بالای 0.3 نداشت) از فرم نهایی حذف شد. همچنین به جز یک سوال حذف شده و سوال 20 که در این پژوهش بر روی عامل دوم بارگذاری شده است، بقیه سوالات با عامل های پرسشنامه ی اصلی همخوانی داشتند. به همین دلیل به همان ترتیب فرم اصلی نام گذاری شدند. پس از استخراج مدل تحلیل عاملی اکتشافی، تحلیل عاملی تاییدی داده‌ها انجام شد. یافته های این بخش در ادامه خلاصه شده است.

نمودار 1: مدل اصلاح شده مولفه های فرم کوتاه سیاهه ویژگی‌های شخصیت 2013APA

بعد از اصلاح مدل ، سوالات 4 و 10 که بار عاملی پایین داشتند به منظور افزایش برازش شاخص ها حذف شدند. بنابراین تمام بارهای عاملی استاندارد شده و SMC از لحاظ آماری در مدل اصلاح شده متغیر نظم جویی هیجانی معنادار هستند. نتایج برازش مدل نشان می دهد که کای اسکور، 469.145 در سطح 0.001 معنادار است. همچنین $cmin/df = 4.887$ می باشد که بدلیل اینکه کمتر از 5 است، بنابراین از میزان قابل قبولی برخوردار است. و مقدار $CFI = .907$ است که بیشتر از 90. و همچنین $IFI = .908$ که بزرگتر از مقدار قابل قبول است و نشان دهنده تناسب خوب هست . بنابراین ارزش ها در مدل اصلاح شده قابل قبول است. به عبارت دیگر مدل اصلاح شده نمودار 1 نسبت به مدل اولیه به صورت معناداری بهبود یافته است. نتایج شاخص های برازش در جدول 3 نشان داده شده است.

جدول 3: نتایج شاخص های برازش برای مدل اندازه گیری اصلاح شده پرسشنامه نظم جویی هیجانی

Model	Chi-square	Df	P	CFI	cmin/df	RMSEA	IFI
	469.145	231	.000	.907	4.887	.085	.908

همانطور که از نتایج حاصل از برازش مدل معادلات ساختاری مشخص است مدل اصلاح شده از برازش مطلوبی برخوردار می باشد. بنابراین میتوان گفت پس از حذف سوالات نامناسب مدل 5 عاملی از برازش مطلوبی برخوردار است و پرسشنامه دارای روایی عاملی است. به منظور روایی همزمان نیز از فرم کوتاه پرسشنامه 5 عاملی نئو استفاده شد. ضرایب همبستگی بین عامل های 2 ابزار در 4 گزارش شده است.

جدول 4. ضریب همبستگی پیرسون مولفه های سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 و نئو

متغیر	N	E	A	O	C	کناره گیری	تاثیر منفی	بیمار روانی	ج.ع. بروز احساسات	خصومت
N	1									
E	-.495	1								
A	.106	.133	1							
O	-.217	.231	.173	1						
C	-.342	.240	-.023	.078	1					
کناره گیری	.362	-.591	-.189	-.499	-.184	1				
تاثیر منفی	.606	-.213	.026	-.110	-.191	.270	1			
بیمار روانی	.289	-.128	-.133	-.315	-.117	.365	.364	1		
ج.ع. بروز احساسات	.125	.030	-.080	-.402	-.408	.300	.168	.312	1	
خصومت	.006	.202	-.022	-.077	-.036	-.018	.151	.197	.146	1

جدول بالا ضرایب همبستگی بین نمرات مولفه های مقیاس 5 عاملی شخصیت نئو و فرم کوتاه ویژگی های شخصیت 2013 را نشان می دهد. ضرایب همبستگی به صورت برجسته نوشته شده اند از نظر آماری معنادارند. با توجه به ضرایبی که معنادار شدند می توان بیان نمود که فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت دارای روایی همزمان با مقیاس نئو می باشد. برای مثال

بین عامل روان رنجورخویی با مولفه کناره گیری (0.36)، تاثیر منفی (0.606) بیمار روانی (0.28) و جلوگیری از عدم بروز احساسات (0.12) همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. این بدان معناست که هر چقدر که نمرات روان رنجورخویی فرد بالاتر باشد (روان رنجور خوتر باشد) ویژگی های شخصیتی به دست آمده از فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیتی 2013 APA نیز بالاتر است. این ضرایب و معناداری آن دلیلی بر روایی همزمان ابزار می باشند.

در ادامه و به منور بررسی پایایی مقیاس، از ضرایب همسانی درونی آلفای کرونباخ و لامبدا² گاتمن استفاده شد. نتایج در جدول 5 ارائه شده است. ضریب همسانی درونی خرده مقیاسها، و همچنین فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 نشان می دهد. برای برآورد ضریب همسانی درونی از آلفای کرونباخ و ضریب λ_2 (لاندا دو) گاتمن استفاده شد.

جدول 5. ضرایب همسانی درونی کل فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013

مقیاس	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ	لاندا دو
کناره گیری	5	0.75	0.77
تاثیر منفی	6	0.82	0.83
بیمار روانی	5	0.73	0.73
ج.ع. بروز احساسات	5	0.71	0.71
خصوصیت	3	0.68	0.70
کل	24	0.79	0.79

همانطور که نتایج جدول 5 نشان می دهد، خرده مقیاس ها و کل فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 از ضریب همسانی درونی (اعتبار) بالایی برخوردارند.

بحث و نتیجه گیری:

در این بخش ابتدا یافته های مربوط به هریک از سوالات پژوهش را بررسی نموده، سپس این یافته ها با پژوهش های مشابه قبلی مقایسه شده و در نهایت به بحث و تبیین نتایج به دست آمده پرداخته شده است.

"1. آیا فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 روایی سازه مطلوبی دارد؟"

برای پاسخگویی به این پرسش روش تحلیل عامل اکتشافی با روش مؤلفه های اصلی (PC) استفاده شد. ابتدا مفروضه های اولیه تحلیل عامل اکتشافی یعنی کفایت نمونه برداری و عدم چندگانگی خطی (کرویت بارتلت) محاسبه شد، بر پایه هر دو ملاک می توان نتیجه گرفت که اجرای تحلیل عاملی بر اساس ماتریس همبستگی حاصل در گروه نمونه مورد مطالعه قابل توجیه خواهد بود. به منظور تشخیص عامل هایی که احتمالاً زیربنای متغیرهای 25 گانه مقیاس را تشکیل می دهد و همچنین ساختار ساده آن، روش چرخش واریماکس با حداقل بار عاملی 0/32 استفاده شد و از روش تحلیل موازی برای تعیین تعداد عامل های استخراجی استفاده شد. نتایج تحلیل موازی تاکید بر استخراج 5 عامل از این مقیاس داشت. با توجه به نتایج می توان گفت که عامل اول پس از چرخش 10.49 درصد از واریانس کل را تبیین می کند، به علاوه عامل دوم 10.24 درصد، عامل سوم نیز 9.82 درصد از واریانس، عامل چهارم 9.40 درصد از واریانس و عامل پنجم 6.9 درصد از واریانس کل متغیر را تبیین میکنند. همچنین این 5 عامل بر روی هم 46.87٪ از واریانس فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 را تبیین می کنند. با توجه به اینکه ارزش ویژه عوامل بعد از چرخش توزیع یکسان تری داشت تصمیم گرفته شد که برای

استخراج عوامل از چرخش واریماکس استفاده شود. حداقل بارعاملی قابل قبول 0/320 در نظر گرفته شد. در کل از 25 سوال مقیاس، تنها سوال 17 چون بارعاملی کمتر از 0/32 داشت از فرم نهایی حذف شد. ویژگی های شخصیت به طور رسمی عبارت است از: کناره گیری، تاثیر منفی، بیماری روانی، جلوگیری از عدم بروز احساسات و خصومت (انجمن روانپزشکی آمریکا، 2013). نیاز به کفایت و ویژگی های شخصیت در واقع تعامل مؤثر شخص با محیط و تجربه کردن فرصت های مختلف برای انجام رفتار و به عبارتی بیان کننده قابلیت های فردی می باشد. موقعی این احساسی تامین و ارضاء می شود که فرد نتیجه و پیامد مطلوب از انجام رفتار دریافت کند و از پیامدهای نامطلوب پیشگیری کند (ولاچوپولوس، ۲۰۰۷) در غیر صورت فرد دچار ویژگی های شخصیت آسیب زایی خواهد بود که با تقویت آنها فرد به احتمال زیادی به اختلالات روانی و مخصوصا طیف اختلال شخصیت دچار می شوند.

فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 در پژوهش اصلی دارای 5 مولفه بوده که هر مولفه شامل 5 سوال بوده است. در پژوهش ما سوال 17 از آنجا که بار عاملی قابل قبولی روی هیچکدام از مولفه ها نداشت از تحلیل حذف شد و فرم نهایی 24 سوالی شد. سوال 17 " اگر من به احساسات دیگران آسیب برسانم، خیلی مهم نیست " بود. این سوال در نسخه اصلی در مولفه ی خصومت قرار داشت. به نظر می رسد در فرهنگ ما این سوال موجب گار گرفتن پاسخ دهنده می شود. چرا که روابط بین فردی در کشور ما محدودیت های خاصی دارد و دانشجویان ایرانی نسبت به احساسات طرف مقابل خود به خصوص در مورد جنس مخالف، حساسیت های خاصی دارند. یا این کار را نمی کنند و یا اینگونه نشان میدهند که این کار را نمیکند. علت همبستگی نداشتن این سوال با بقیه سوال ها و نیز با نمره کل آزمون می تواند همین نوع پاسخگویی خاص و متفاوت افراد نمونه باشد. تحلیل آیتم برای این سوال با استفاده از فراوانی پاسخ ها ن شان میدهند که 217 نفر از افراد نمونه در این سوال نمره ی صفر گرفته اند و فقط 3 نفر نمره ی سه داشته اند. بدین ترتیب میتوان دلایل حذف سوال را تبیین نمود. چرا که برای همبستگی داشتن یک سوال با یک مولفه نیاز به مقدار حداقلی قابل قبول برای آن گویه در ماتریس واریانس کوواریانس داده ها نیاز است و این تجمع پاسخ ها بر روی نمره ی سوم مانع واریانس بالا شده است (برنشتین⁴، 1994).

عامل اول در این پژوهش شامل پنج سوال 14-16-18-4-13- بود. تمامی این گویه ها بار عاملی بالای 0.38 داشتند که همگی گویه های نابی برای این عامل به حساب می آیند. این عامل همخوانی و مطابقت کاملی با نسخه اصلی ابزار داشت. البته در ابزار اصلی این عامل دومین عامل اکتشافی بود ولی از آنجا که در پژوهش ما این عامل ارزش ویژه ی بالاتری داشت به عنوان عامل اول شناخته شد. با توجه به مفهوم سوالاتو از آنجا که این مولفه همخوانی کاملی با نسخه ی اصلی داشت کناره گیری نام گرفت.

عامل دوم در پژوهش ما شامل 6 آیتم 11-8-20-10-15-9- بود. تمامی این گویه ها بار عاملی بالای 0.45 بر روی این مولفه داشتند پس بنابراین به عنوان سوالی ناب در نظر گرفته می شوند. این عامل در مقیاس اصلی به عنوان اولین عامل اکتشافی (عامل دارای بیشترین ارزش ویژه) استخراج شده بود. این عامل با توجه به همخوانی بسیار زیاد با نسخه ی اصلی منفی وانمود کردن (تاثیر منفی) نام گرفت. سوال 20 در نسخه ی اصلی بر روی عامل مخالفت (خصومت) بارگزاری شده بود ولی در این پژوهش بر روی این عامل. سوال 20 " من برای رسیدن به آنچه میخواهم، از افراد استفاده میکنم " بود به نظر میرسد این سوال تا حدی مرتبط با همان عامل منفی وانمود کردن باشد. به عبارتی می توان ازین سوال اینجور برداشت کرد

4. Bernstein

که فرد موفقیت های خودش را به عوامل خارجی اسناد می دهد. تحلیل آیتم گویه های این مقیاس تا حدی شاهدهی بر صحت این تبیین است. چرا که فراوانی پاسخ های افراد به هر کدام گزینه های سوالات الگوی تا حد زیادی مشابه دارد.

عامل سوم در این پژوهش شامل گویه های 21-12-7-23-24- بود. این عامل با نسخه ی اصلی تطابق کامل داشت. همه ی آیتم های این مولفه نیز دارای بار عاملی بالای 0.35 بودند. این مولفه نیز مانند نسخه ی اصلی بیماری روانی نام گرفت.

عامل چهارم شامل گویه های 1-5-2-3-6- بود. این آیتم ها همگی گویه های ناب این مولفه بودند چرا که بارهای عاملی همه ی آنها بالای 0.45 بود. این عامل هم جلوگیری از عدم بروز احساسات نام گرفت. و سرنجام عامل پنجم که کمترین ثبات و بیشترین تفاوت را با نسخه اصلی داشت. این آیتم ها شامل 19-25 و 22 بودند. سوال 17 که متعلق به این عامل بود حذف شد از نسخه نهایی و گویه 20 هم که متعلق به این مولفه بود بر روی مولفه سوم بار عاملی داشت. این مولفه خصومت (مخالفت) نام گرفت.

یافته های این پژوهش با یافته های شجاعی (1395) که به بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه شخصیت برای-DSM (PID-5) در بیماران روان پزشکی، علوی و همکاران (1395) در پژوهشی که به بررسی ساختار عاملی پرسشنامه شخصیتی DSM-5 در نمونه ایرانی، عبدی و همکاران (1392) در پژوهشی با عنوان انطباق و بررسی مقدماتی ویژگی های روانسنجی فرم کوتاه نسخه بزرگسالان پرسشنامه شخصیت (DSM-5) در دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان همسو بود. در پژوهش های نام برده نیز ابزار از روایی مناسبی برخوردار بود. یافته هاس تحلیل عاملی تاییدی و شاخص های بررسی شده در بخش یافته ها حکایت از برازش مطلوب مدل 5 عاملی داشت.

"آیا فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 روایی همزمان (با مقیاس 60 سوالی NEO) مطلوبی دارد؟"

به منظور بررسی روایی همزمان ماتریس همبستگی پیرسون برای مولفه های پنج گانه ی سیاهه ویژگی های شخصیتی و مولفه های 5 گانه آزمون کوتاه شخصیت نئو رسم شد. طبق یافته های فصل چهارم بین عامل نوز گزایی با مولفه کناره گیری (0.36)، تاثیر منفی (0.606) بیمار روانی (0.28) و جلوگیری از عدم بروز احساسات (0.12) همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین عامل برونگرایی با مولفه کناره گیری (-0.591)، تاثیر منفی (-0.213) بیمار روانی (-0.128) و خصومت (0.202) رابطه های معناداری وجود داشت. از دیگر سو بین عامل A با مولفه کناره گیری (-0.189)، بیمار روانی (-0.133) رابطه های معناداری وجود داشت. همچنین بین عامل گشودگی با مولفه کناره گیری (-0.499)، بیمار روانی (-0.315) و جلوگیری از عدم بروز احساسات (0.202) رابطه های معناداری وجود داشت و در نهایت بین عامل C با مولفه کناره گیری (-0.184)، تاثیر منفی (-0.191) و جلوگیری از عدم بروز احساسات (-0.408) همبستگی های معناداری وجود داشت. یافته های این بخش از پژوهش با یافته های سوزوکی، ساموئل، پاهلن و کروگر⁵ (2015)، رایت و سیمس⁶ (2014)، اشتون⁷ و همکاران (2012)، همسو بود. بر این اساس بین ابعاد 5 گانه فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت با عوامل پرسشنامه نئو رابطه های معناداری دارد.

"آیا فرم کوتاه سیاهه ویژگی های شخصیت APA 2013 همسانی درونی (پایایی) مطلوبی دارد؟"

5. Suzuki, Samuel, Pahlen & Krueger

6. Wright & Simms

7. Ashton

به منظور بررسی پایایی ابزار از روش همسانی درونی و با استفاده از شاخص های آلفای کرونباخو لامبدا 2ی گاتمن استفاده شد. پایایی مولفه های 5 گانه بین 0.68 تا 0.82 به دست آمد. شاخص آلفای کرونباخ مقبول ترین شاخص بررسی پایایی همسانی درونی می باشد. اما اشکالاتی زیادی نیز بر این روش وارد است. برای مثال اعتقاد بر اینست که شاخص کرونباخ مقدار همسانی درونی کم برآورد می کند. بدین منظور شاخص لامبدای گاتمن را مفید تر میدانند. مقدار این شاخص برای مولفه های 5 گانه بین 0.70 تا 0.83 به دست آمد. همچنین پایایی همسانی درونی نسخه 24 سوالی نیز 0.79 به دست آمد. یافته های این بخش از پژوهش با پژوهش های عبدی و همکاران (1395)، علوی و همکاران (1395)، تیم و همکاران (2016) همسو بود. در تمامی این پژوهش ها مقدار پایایی مولفه ها بالاتر از 0.68 به دست آمده است. از آنجا که ویژگی های شخصیتی ویژگی های تقریباً پایداری هستند و با توجه مراحل استاندارد ساخت ابزار توسط APA این ابزار در نسخه ایرانی نیز دارای پایایی مناسبی بود.

Abstract

The present study aims to investigate the psychometric properties of the APA 2013 Personality Characteristics short form profile in a sample of students at Islamic Azad University, Roudhen Branch. The applied research method was descriptive and Correlational. The sample consisted of 300 students from the Islamic Azad University of Roodehen who were selected by hand. The research data were collected using the Neo-60 questionnaire and the APA Personality Characteristics Short Person Profile Form (APA 2013). After initial screening, 280 questionnaires remained for the final analysis. The findings of exploratory factor analysis revealed that there were 5 factors and 24 questions that indicated the validity of the tool structure. Also, the Cronbach's alpha and Guttman's Lambda 2 showed an appropriate instrumental reliability. In this way, the APA Personality Characteristics Short Form (APA) short form has appropriate psychometric properties in the present study. The results of this research can lead to the use of this tool in clinical and subclinical environments.

Keywords: Psychometric Properties, Personality Characteristics, Reliability, Validity

- اتکینسون، ریتا ال؛ اتکینسون، ریچاردسی؛ اسمیت، ادوارد ای؛ بم، داریل؛ ج، نولمن هوکسما، سوزان (1904). زمینه روانشناسی. ترجمه محمد نقی براهنی و همکاران (1382). تهران: انتشارات رشد.
- افروز، غلامعلی؛ کامکاری، کامبیز (1387). هوش و خلاقیت (تاریخچه، نظریه ها و رویکردها). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- افروز، غلامعلی؛ هومن، حیدرعلی (1380). روش تهیه آزمون هوش (هوش آزمای تهران-استنفورد-بینه). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- بهرامی، هادی (1387). آزمون های روانی (مبانی نظری و فنون کاربردی). تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.
- شولتز، دوان پی؛ شولتز، سیدنی آلن. (1994). نظریه های شخصیت، ترجمه: سید محمدی، یحیی (1391). تهران: ویرایش.
- شولتز، دوان؛ (1386). نظریه های شخصیت. ترجمه سید محمدی و همکاران. تهران: ارسباران.
- عبدی، رضا. (1392). انطباق و بررسی مقدماتی ویژگی های روانسنجی فرم کوتاه نسخه بزرگسالان پرسشنامه شخصیت بر اساس ویرایش پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی- (PID-5 DSM-5 BF) در دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان. طرح پژوهشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری.
- عبدی، رضا؛ نصیری، احمد (1394). نقش ابعاد نابهنجار شخصیت در پیش بینی ویژگی های شخصیت خودشیفته. اندیشه و رفتار، 9 (37)، ص 36-.
- عبدی، رضا؛ چلبیانلو، غلامرضا، جوربنیان، افسانه. 1395. پیش بینی ابعاد ناگویی هیجانی بر اساس مدل ابعاد نابهنجار شخصیت. روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران. 222-229.
- علوی، کاوه؛ ثریا، شیوا؛ کمال زاده، لیلا؛ نیری، وحیده؛ بیات، عصمت؛ شریعت، سید وحید (1395). ساختار عاملی پرسشنامه شخصیتی (PID-5 DSM-5) در نمونه ایرانی. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، 22 (4)، ص 309-317.
- فیروزبخت، م. (1393). راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (ویرایش پنجم)، تهران، انتشارات ویرایش
- گروسی فرشی، میر تقی. (1380). رویکردی نوین در ارزیابی شخصیت (کاربرد تحلیل عاملی در مطالعات شخصیت). چاپ اول. تبریز: نشر دانیال و جامعه پژوه.
- نقدی، حسین؛ یعقوبی، حسن؛ یوسفی، رحیم (1396). نقش جهت گیری مذهبی در و صفات شخصیت در پیش بینی نشانه های اختلال شخصیت دسته "ب". روانشناسی دین، 10 (1)، ص 24-5.
- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders. Washington, DC: American Psychiatric Press.
- Anderson, J. L. Martin Sellbom, and Randall T. Salekin (2016). Utility of the Personality Inventory for DSM-5–Brief Form (PID-5-BF) in the Measurement of Maladaptive Personality and Psychopathology. Assessment, 1-12.
- Ashton, M. C., Lee, K., de Vries, R. E., Hendrickse, J., & Born, M. P. (2012). The maladaptive personality traits of the Personality Inventory for DSM-5 (PID-5) in relation

to the HEXACO personality factors and schizotypy/dissociation. *Journal of Personality Disorders*, 26(5), 641-659.

- Bernstein, G. M. (1994). The variance of correlation function estimates. *The Astrophysical Journal*, 424, 569-577.
- Hopwood, C. J., Thomas, K. M., Markon, K. E., Wright, A. G., & Krueger, R. F. (2012). DSM-5 personality traits and DSM-IV personality disorders. *Journal of abnormal psychology*, 121(2), 424.
- Suzuki, T., Samuel, D. B., Pahlen, S., & Krueger, R. F. (2015). DSM-5 alternative personality disorder model traits as maladaptive extreme variants of the five-factor model: An item-response theory analysis. *Journal of abnormal psychology*, 124(2), 343.
- Thimm, C. Stian Jordan, Bo Bach (2016). The Personality Inventory for DSM-5 Short Form (PID-5-SF): psychometric properties and association with big five traits and.
- Wright, A. G., Pincus, A. L., Hopwood, C. J., Thomas, K. M., Markon, K. E., & Krueger, R. F. (2012). An interpersonal analysis of pathological personality traits in DSM-5. *Assessment*, 19(3), 263-275.
- Wright, A. G., Thomas, K. M., Hopwood, C. J., Markon, K. E., Pincus, A. L., & Krueger, R. F. (2012). The hierarchical structure of DSM-5 pathological personality traits. *Journal of abnormal psychology*, 121(4), 951.